

ISLÁM & ISLAMISMUS

V ČESKÉ REPUBLICE

2. doplněné vydání

**Lukáš
LHOŤAN**

ISLÁM A ISLAMISMUS V ČESKÉ REPUBLICE

ISLÁM A ISLAMISMUS V ČESKÉ REPUBLICE

**Lukáš Lhoťan
&
Da Vinci Prague Institute o.s.**

v Pstruží 2013

ISLÁM A ISLAMISMUS V ČESKÉ REPUBLICE

© Lukáš Lhoťan a Da Vinci Prague Institute o.s.

Sazba: Jan Piszkievicz

Tisk a vazba: agentura gevak s. r. o.

Vydání: druhé 2013

Vydavatel: Lukáš Lhoťan v Pstruží, www.lukaslhotan.cz

ISBN: 978-80-904932-3-0

PŘEDMLUVA

Vliv islamismu na islám v České republice je doposud nepřilíš prozkoumaným tématem, kterému se mezi islamology prakticky nikdo nevěnuje. Je to dáno jednak problematičností nestálené definice, co to islamismus je, a také faktem, že početně malá muslimská komunita v Česku nedává nezasvěcenému pozorovateli příliš mnoho možností k poznání jejích vnitřních procesů. Jistou roli může hrát i skutečnost, že státní orgány, odborníci a další subjekty jsou v dosti nevýhodné pozici – ve snaze dodržet modus operandi Evropské unie nejsou v současné době schopni veřejně poukázat na islamistické pozadí nejznámějších organizací působících v Česku, neboť by pak přišli o jakýkoliv objekt, který by mohli prezentovat jako „umírněné“ muslimy. A tak se v Česku přehlíží skutečnost, že mnohé z organizací a osob označovaných za „umírněné“ muslimy uvnitř svých struktur a mimo pozornost veřejnosti propagují názory a postoje, které jsou jasným projevem extremismu, netolerance a islamismu.

Po více než 15 letech působení v muslimské komunitě jsem se společně s dalšími spolupracovníky rozhodl připravit tuto stručnou zprávu o stavu české muslimské komunity a působení islamistů mezi českými muslimy.

Osobně jsem sice přesvědčen, že současný stav není nijak radostný a vypovídá spíše o dosavadní prohře umírněných muslimů, avšak vývoj uvnitř muslimské komunity po prvním vydání této knihy v roce 2011 můj optimismus ohledně šanci umírněných muslimů vyhrát zápas nad těmi radikálními zchladil.

Za úspěch islamismu v České republice může i nezájem ze strany státních orgánů a politiků, kteří dlouhodobě přehlíželi působení islamistických emisarů, převážně ze Saúdské Arábie, nebo jim dokonce pomáhali v etablování se v České republice. V situaci, kdy je muslimská komunita příliš malá a finančně slabá a bez podpory umírněných muslimů ze strany Českého státu, se uvolňuje široké pole působnosti pro islamisty s téměř nevy-

čerpatelnými finančními zdroji ze Saúdské Arábie a od islamistických sponzorů, kteří považují za svou povinnost šířit v České republice své pojetí islámu.

Nápor islamismu v České republice zesílil po 11. září 2001, kdy si západoevropské země uvědomily svou chybu v toleranci různých islamistických skupin podporovaných ze Saúdské Arábie a rozhodly se proti nim zakročit. Dochází tak k situaci, kdy jsou v západní Evropě určité osoby a organizace chápány jako extremistické, ale v České republice jsou propagovány islámskými nadacemi. Obdobné to je s islamistickým kapitálem, který je postupně vytlačován ze zemí, jako je Německo, Francie a Velká Británie, kdežto v České republice je mu ponecháváno prakticky svobodné působení.

Je to možná způsobeno i skutečností, že islamisté působící v Česku využili svých kontaktů se státními orgány a pracovníky bezpečnostních složek ke svému krytí a zakrytí své skutečné ideologie a cílů. Bohužel zde dochází ke stejné chybě, které se dopustily jiné západoevropské země, totiž k přístupu: „pokud nevyzývají k útokům na naši zemi, necháme je zde působit výměnou za jejich spolupráci.“ Že tento přístup nakonec stejně selže, ukázaly atentáty z Londýna a Madridu, kdy mezi teroristy byli i spolupracovníci tajných služeb, což po teroristických útocích vedlo ke vzniku konspiračních teorií, že atentáty spáchali příslušníci tajných služeb a islamisté jsou v nich nevinní.

I postoj mnoha českých islamologů, kteří informují pouze o pozitivěch, vede k zamlčování negativních vlivů a procesů uvnitř muslimské komunity a šíření islamismu.

Pro mě jako bývalého muslima, který se duchovně s klasickým islámem ustanoveným Mohamedem před staletími v Arábii již rozešel v letech 2004–2006 a nějakou dobu se snažil ještě hledat útěchu v tzv. reformním islámu, není úplně jednoduché popsat, co se uvnitř české muslimské komunity děje a jaká je pravá tvář islámu hlásaná mezi muslimy. Jistou roli v tom hraje i fakt, že dle Mohameda má být každý kritik islámu a odpadlík od islámu za-

bít a takovýto akt je pro islám legitimní i na území mimo přímou kontrolu islámu.

Tedy z pohledu pevně věřícího muslima snažícího se poslouchat islám a Mohameda je správné jakýmkoliv způsobem ublížit nebo i zabít člověka, jako jsem já. Jenže se strachem se nedá žít věčně. Můžete mít strach, ale snažit se čelit zlu, nebo můžete mít strach a zbaběle se snažit dožít svůj život ještě jakž takž ve svobodné a neislamizované Evropě.

Snad Vám tato pilotní zpráva pomůže v pochopení historie a vývoje české muslimské komunity a působení islamismu v Česku.

Veškeré odkazy na webové stránky použité v této zprávě zobrazují jejich stav k 20. srpnu 2011.

Lukáš Lhoťan

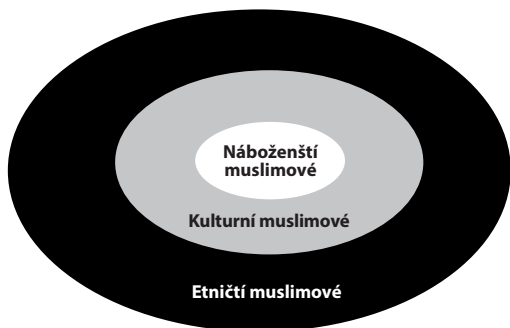
Analytik Da Vinci Prague Institute o.s. a publicista

SLOŽENÍ MUSLIMSKÉ KOMUNITY

• Etničtí muslimové

Jsou to lidé, kteří se narodili minimálně jednomu muslimskému rodiči a vnímají svou identitu skrze etnickou příslušnost sebe nebo rodiče. Převážně jsou velice vlažní ve své víře včetně přístupu k is-

lámu, a pokud vůbec reflektují islám, tak pouze jako příslušnost ke kultuře nebo etniku s prakticky žádným zájmem o islám jako náboženství. V muslimské komunitě představují největší počet osob.

• Kulturní muslimové

Jsou lidé, kteří svou muslimskou identitu neprožívají pouze národnostně, ale i kulturně a v menší míře i nábožensky (občas se pomodlí, účast na svátcích, vlažný zájem o islámskou teologii). V muslimské komunitě představují druhou největší skupinu.

• Náboženští muslimové

Představují nejmenší skupinu muslimů. Jedná se o osoby, které přednostně zdůrazňují svou náboženskou identitu. Základem jejich islámu je vymezení vůči okolí a v nejhorším případě podpora nebo přímo aktivní násilí.

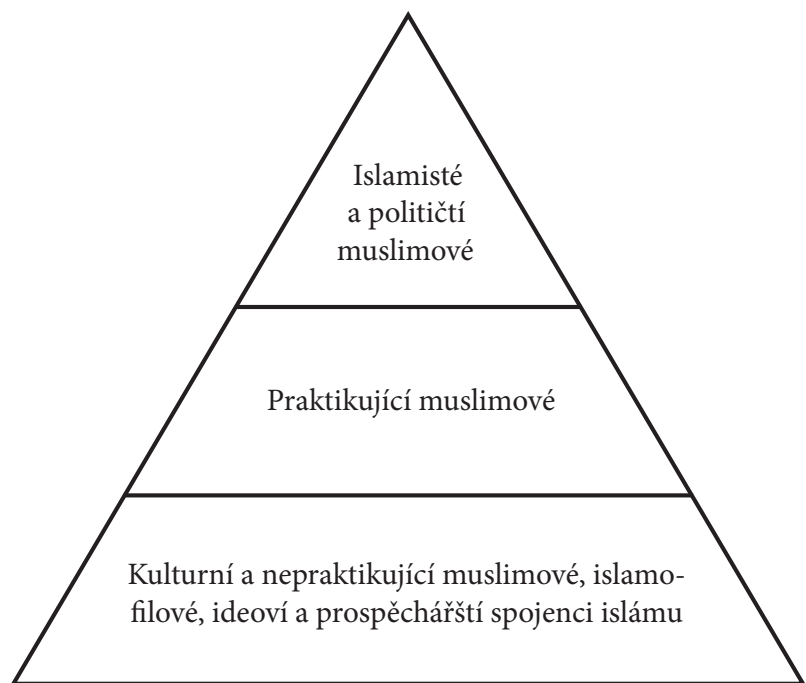
PYRAMIDA VLIVU & SOCIÁLNÍCH VAZEB

Islamisté a političtí muslimové vytyčují cíle a prosazují svou interpretaci islámu. Jsou zdrojem ideologie a cílů, které poté šíří mezi praktikujícími muslimy, z nichž mnozí si ani neuvědomují, že jsou součástí většího plánu nebo že údajnou podporou islámu

nebo nějaké muslimské aktivity pomáhají nepřímo i politice islamizace České republiky.

Skrze sociální vazby a kontakty se pak ideologie, cíle, propaganda apod. dostávají přes praktikující muslimy k těm nepraktikujícím, přátelům muslimů, islamofilům nebo lidem, kteří mají v něčem ideovou nebo prospěchovou shodu s islámem, a ti tak nepřímo pomáhají plánům a aktivitám islamistů a politických muslimů, byť to ani tak nemusí vypadat nebo si ani oni sami toho nemusí být vědomí.

Ve výsledku je tak malá skupinka osob schopna skrze tuto pyramidu vlivu směřovat, ovlivňovat a podporovat islám a islamizaci, aniž by si toho mnohdy byli „pěšáci“ vědomí. Nejlépe to ilustruje heslo Islámské nadace na Slovensku, která hlásá: „Myslíme globálně, působíme lokálně.“

KRÁTKÁ HISTORIE ČESKÝCH MUSLIMŮ V DATECH

• Do roku 1934: neorganizovaná společnost

• 1934–1938: první pokus o ustanovení muslimské obce

První spory, konflikt kvůli rozporům mezi B. A. Brikciusem společně s arabskými muslimy a slovanskými muslimy, první rozdělení muslimské obce na dvě skupiny. Obec založena pod taktovkou egyptského velvyslance Beje a B. A. Brikciuse (redaktora fašistického časopisu *Vlajka*).

• 1938–1945: kolaborace vedení muslimské obce s nacisty

Odmítnutí registrace židovských konvertitů k islámu, kontakty s pronacistickými arabskými vůdci, podpora pronacistické propagandy.

• 1945–1989: oficiální nečinnost muslimské obce

Kolaborace mnoha muslimů s komunistickou tajnou službou. Odsouzení B. A. Brikciuse za kolaboraci s nacisty, iniciativa na podporu aktivit StB od Romana Raczinského, iniciativa kolem pražské muslimské komunity v r. 1991 kap. Lubomíra Špíny. Oba poslední jmenovaní absolvovali pouť do Mekky a Lubomír Špína byl v rámci StB, a možná i nástupnických struktur, důstojníkem odboru pro nekřesťanské církve.¹

• 1989–současnost

Založení Islámské nadace v Praze prostřednictvím spolupracovníků bývalé StB² na počátku 90. let 20. století. Založení TWRA³ (později soudní spor s BIS, který TWRA vyhrála a soud ji zprostil obvinění z propojení s radikály a podezřelého financování) a Svazu muslimských studentů Mohamedem Abbasem.

1 Fotografie a podrobnosti v tzv. Cibulkových seznamech.

2 http://www.abscr.cz/data/pdf/knihy/C88/C88_44.pdf popřípadě Svazky.cz

3 http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/publ_izurnal/zprava/snaha-organizace-twra-o-registraci-v-cr--138579

Založení Islámské nadace v Brně brněnskými studenty. Snaha o obnovení činnosti Ústředí muslimských obcí v ČR (Muslimské obce) M. A. Šilhavým se zainteresováním bývalých důstojníku StB (kap. Špína). Okrajové pokusy o ustanovení jiných organizací: Liga českých muslimů, Islámský svaz, Muslimská unie.

• Počátek 21. století

Rozpad muslimské komunity v ČR kvůli osobním sporům, ideologickým rozdílům a selháním.

Aktuální stav

Jsou zakoupeny nemovitosti na 6 mešit: Praha 2x, Brno 1x, Teplice 1x, Kolová – Karlovy Vary 1x, Hradec Králové 1x.

Existuje zhruba 20 modliteben: Praha, Brno, Kolová, Plzeň, Hradec Králové, Olomouc, Liberec, Darkov, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, České Budějovice, Kuřim, Dubí.

Početní stav není přesně znám. Podle posledního sčítání obyvatel se k islámu hlásí zhruba 3 000 občanů ČR, ale skutečný stav je někde kolem 10 až 20 tisíc.

Více informací naleznete v knize *Islám a české země* od Miloše Mendla a Jiřího Bečky.

ORGANIZACE

V České republice působí tyto organizace sdružující muslimy a jejich sympatizanty:

- **Turecká mešita v Praze**
- **Svaz muslimských studentů a mládeže⁴ (Dále SMSM)**
- **Islámská nadace v Praze⁵ (Dále INP)**
- **Islámská nadace v Brně⁶ (Dále INB)**
- **Muslimská unie⁷**
- **Mozaiky o.s. Platform Dialog**
- **Šiitská organizace kolem iráckých šiitů**
- **Občanské sdružení marockých občanů v ČR**
- **Libanonský klub v ČR**
- **Česko-arabská společnost**
- **Alfirdaus jazyková škola a modlitebna**
- **Proislam o.s.**
- **Česko-irácké sdružení**
- **Ústředí muslimských obcí v České republice⁸ (Dále ÚMOČR)**

4 Personálně propojen s Ústředím muslimských obcí a Islámskou nadací v Praze a Brně.

5 Personálně propojená s Ústředím muslimských obcí v ČR a Svazem muslimských studentů a mládeže.

6 Personálně propojená s Ústředím muslimských obcí v ČR a Svazem muslimských studentů a mládeže.

7 Lidé kolem Mohammeda Abbase.

8 Ústředí muslimských obcí v České republice sdružuje v současné době Muslimské obce z Prahy, Teplic, Brna, Karlových Varů a Hradce Králové.

STRUKTURA MUSLIMSKÉ KOMUNITY

Muslimská komunita je složena z imigrantů první a druhé generace. Jen výjimečně jde o ženy konvertující k islámu (manžel rodilý muslim) nebo několik českých mužů konvertitů. Podle odhadů MVČR bylo v roce 2006 na území České republiky 11 235 muslimů, je tedy zřejmé, že ne všichni muslimové se prioritně identifikují na prvním místě jako muslimové, neboť v roce 2001 se při sčítání obyvatelstva přihlásilo k islámu dohromady kolem 3 600 osob a v roce 2011 pouze 3 085 osob a z toho 1 943 se nehlásí k žádné muslimské obci.

Etnicky tvoří českou muslimskou komunitu z 28,6 % muslimové arabského sunnitského etnika, 62,6 % je z turkistických etnik, perskošítských muslimů je 1,8 %, indoárijských sunnitských muslimů je 6,3 % a zbývajících 0,7 % tvoří indomalajští sunnitští muslimové.⁹ V české muslimské komunitě nepřevažuje žádná národnost, maximálně etnický původ, který ale v otázce konfesního zařazení není tak určující.

ISLAMISMUS

Islám je náboženský systém tvořený různými myšlenkovými a ideologickými proudy, s velice bohatou strukturou, mnohdy i méně přehlednou než v případě křesťanství či judaismu. Mnohé muslimské směry mají blíže ke křesťanství než k jiným ideovým proudům islámu. Jedním z nejvíce diskutovaných proudů je islamismus.

Dostí problematickou otázkou je, co to vlastně islamismus je. Podle nejčastějšího konsenzu je islamismus „zastřešující pojem pro politické ideologie, které se odvolávají na islám jako základní zdroj politického a právního myšlení a požadují návrat muslimů k jejich náboženským kořenům. Islamismus je kontroverzní

9 Integrační proces muslimů v České republice – pilotní projekt, MVČR 2006/7.

termín a jeho různé definice se navzájem liší. Přední islamističtí myslitelé zdůrazňují důležitost nastolení islámského práva (šaría) mezi muslimy, panislámskou politickou jednotu a také likvidaci nemuslimských, často západních, vojenských, ekonomických, politických, sociálních a kulturních vlivů v muslimském světě z důvodu jejich nekompatibility s islámem.¹⁰

I podle amerického politologa Daniela Pipesa je potřeba rozlišovat mezi islámem a islamismem:

„Je chybou vnímat veškerý islám jako islamismus. V současnosti je islamismus velmi vlivným trendem v rámci islámu. Lidé, kteří na toto téma právě narazili, často soudí, že islamismus se týká všeho islámského. Já problematiku islámu sleduji už čtyřicet let – tehdy nějaký islamismus sotva existoval –, takže moje perspektiva je odlišná. Je tedy zavádějící klást rovnítko mezi muslimy a islamisty a předpokládat, že všichni muslimové souhlasí s uplatňováním islámského práva za účelem stát se silnými či dosáhnout sociální spravedlnosti. (...) Islamismus je radikální utopická ideologie podobně jako fašismus a komunismus.“¹¹

Podle Miroslava Mareše, předního českého odborníka na extremismus a terorismus:

„Lze konstatovat, že pojem islamismus je používán v odborné literatuře i v oficiálních dokumentech ve dvou základních pojetích. Jednak se v nejobecnějším smyslu vztahuje k politickému využití islámu (a jeho základní knihy koránu) jakožto faktoru ovlivňujícího politické a vládní uspořádání. Jedná se tedy o ztotožnění s politickým islámem. (...) Druhé – užší – pojetí se vztahuje explicitně k nedemokratickému zneužití islámu k politickým účelům. Islamismus v tomto pojetí požaduje, aby byl veš-

10 *Qutbism: An Ideology of Islamic-Fascism* by DALE C. EIKMEIER
From Parameters, Spring 2007, pp. 85-98.

11 <http://www.danielpipes.org/9313/islam-nebo-islamismus>

kerý soukromý i veřejný život podřízen dogmatickým výkladům práva šaría a aby bylo ve jménu islámu nastoleno a udrženo nedemokratické politické panství.“¹²

Pro potřeby této zprávy je zvoleno pojetí definice islamismu jako ideologie politického výkladu islámu s odporem k modernizaci (či reformě) a sekularismu, hlásající nadřazenost islámského práva šaría nad jakýmkoliv jiným právem či politickou ideologií.

HISTORIE ISLAMISMU V ČR

Od pádu komunistického režimu začali v Česku působit emisaři saúdskoarabských organizací a islamistických struktur. Oproti tradičním muslimům žijícím do té doby v Čechách a na Moravě tito emisaři začali s organizováním buněk muslimských studentů a jejich ovlivňováním politickým islámem.

Většina do té doby v Čechách žijících muslimů sice uznávala historické dědictví muslimského světa a historické propojení náboženství a politiky v muslimských zemích, ale nepovažovala je za jediné správné a mnozí z nich byli stoupenci sekularismu a hlásali, že islám je schopen soužití s nemuslimským prostředím a islámské právo šaría je historickým archaizmem, který byl vytvořen lidmi, a ne Bohem, a tudíž není jeho praktikování podmínkou víry.

Takovéto pojetí islámu se přičilo nejenom saúdskoarabským emisarům, ale i mnohým studentům z Jemenu, Iráku, Jordánska apod., kteří přišli do tehdejšího Československa na konci 80. let 20. století a byli již ovlivnění počáteční vlnou islamismu a islámského fundamentalismu; hlavně pod dojmem porážky Sovětského svazu v Afghánistánu, kterou nepřipisovali Spojeným státům americkým, ale Alláhovi a jeho svatým bojovníkům mudžahedínům.

12 Mareš, Miroslav, Islamismus jako hrozba pro ČR, článek nabídnutý k otištění do *Vojenských rozhledů* 4/2011, v současné době v recenzním procesu.

V situaci, kdy se v nově vznikajících strukturách muslimské komunity začali v muslimských obcích organizovat lidé ne příliš proislamističtí, kteří sice byli ochotni přijmout dary i ze Saúdské Arábie od dalších sponzorů islamistů, ale odmítali jakoukoliv, byť i nepřímou, ideologickou podřízenost islamistickým emisarům a jejich sponzorům, započali islamističtí emisari podporovat osoby vyznávající politický islám v ČR.

Na počátku tedy v Česku vznikly vedle sebe dvě paralelní struktury. V jednom směru se započalo s organizováním muslimských obcí (Praha, Brno, Třebíč, Ostrava, Olomouc) a v druhém směru podporovali saúdskoarabští islamisté vznik SMSM a Nadace pro zřízení islámského centra v Praze a Brně.¹³

V první polovině devadesátých let byla finanční podpora z muslimských zemí rozdělována mezi muslimské obce a nadace pro zřízení Islámských center s SMSM. S upevněním struktur nadací a získáním plné důvěry u převážně saúdskoarabských islamistů a sponzorů však došlo k přesměrování prakticky veškeré finanční podpory do nadací a ty začaly být v Saúdské Arábii a dalších muslimských zemích považovány za jediné zástupce muslimů v Česku, a to i přes skutečnost, že mezi českými muslimy neměly takovou podporu. V důsledku tohoto finančního oslabení islamistické konkurence došlo do konce devadesátých let ke zhroucení struktury Ústředí muslimských obcí a jednotlivých muslimských obcí a k jejich praktickému zániku z důvodu neschopnosti zajistit si dostatek finančních prostředků na svůj provoz.¹⁴

13 Původně se jednalo o jednu organizaci, která se následně rozdělila na dvě – Brno a Prahu.

14 Do tzv. „předání“ ÚMOČR do rukou zástupců islámských nadací jej sice prezentoval jeho poslední předseda profesor Šilhavý jako organizaci, ale tato organizace se více jak 10 let, kromě prezentace v médiích, aktivně nijak neprojevovala a její vnitřní struktura po zhroucení prakticky neexistovala.